

Vývoj agresivity řidičů a jejího vnímání na českých silnicích

Firma PSYMA Praha s.r.o., agentura pro průzkum trhu a veřejného mínění, provedla v letošním roce opakovaný průzkum týkající se agresivního chování řidičů a vnímání agresivity na českých silnicích. Opakování tohoto průzkumu nám umožňuje srovnat aktuální data s daty získanými v roce 2002. V roce 2002 byl výzkum proveden u 820 aktivních řidičů, v letošním roce byl průzkum proveden u 615 aktivních řidičů.

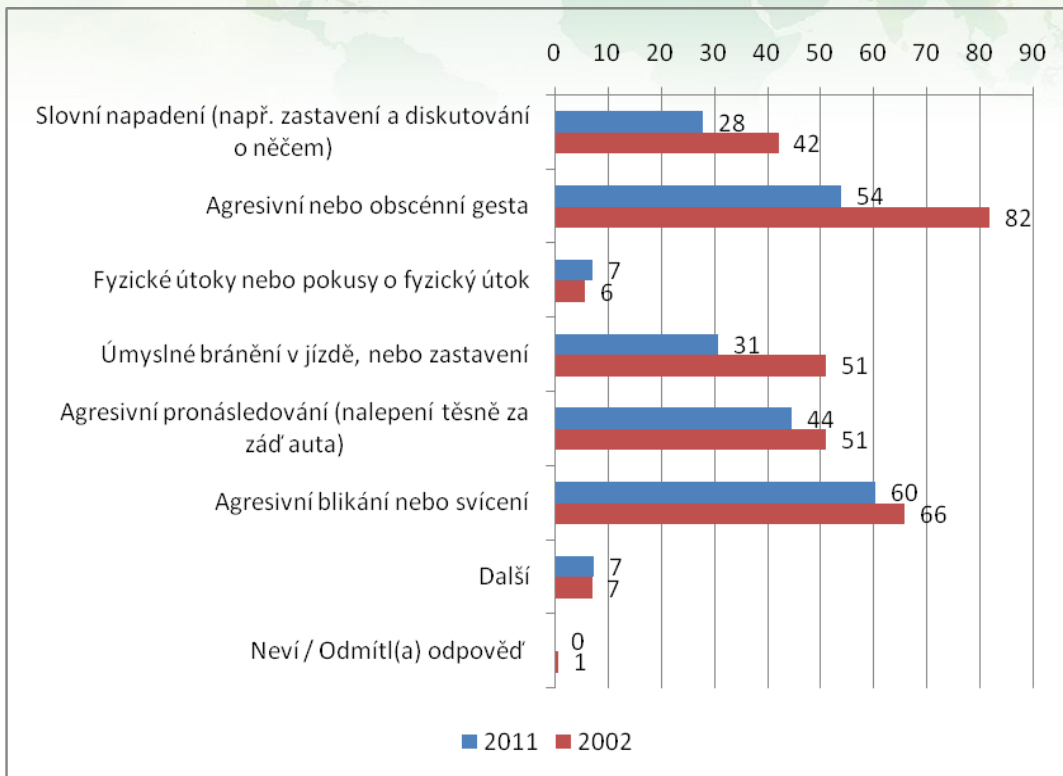
Zvýšila se agresivita českých řidičů?

Není příliš populární publikovat něco jiného, než že se na silnicích jezdí bezohledněji v porovnání s ježděním před lety. Tomu odpovídá obecný pohled na vnímání agresivity ostatních řidičů, kdy se názor na nárůst agresivity prakticky vůbec nezměnil. Letos, stejně jako v roce 2002, zhruba **tři čtvrtiny řidičů** odpovědělo, že **agresivita řidičů na silnicích v posledních dvou letech vzrostla**. Mezi naprostou většinou řidičů je tedy zakořeněn jakýsi „obecný názor“, že se agresivita za volantem na českých silnicích neustále zvyšuje. Tento fenomén je dlouhodobě prezentován a rozebírán v médiích a slouží jako argument při diskusích o nutnosti zavádění nejrůznějších opatření k omezení agresivity na silnicích.

Podívejme se však na vývoj počtu konkrétních agresivních reakcí zaznamenaných řidiči na silnicích a dostaneme naprosto jiný obrázek. V našem průzkumu byli řidiči dotázáni, kterým konkrétním typům agresivního chování byli v poslední době přímo vystaveni. Zkušenosti dotázaných řidičů jasně ukazují, že oproti roku 2002 **došlo k významnému snížení přímého setkání řidičů s agresivním chováním** ze strany druhých řidičů.

To, že se situace na silnicích v ČR zlepšuje, dokládají i statistiky dopravní policie. Počet smrtelných nehod klesl od roku 2002 do roku 2010 téměř o 50 %. Během těchto let došlo k určitému přerodu v systému udělování pokut a bezpečnostních kontrol.

Následující graf udává procentuální podíl řidičů, kteří se setkali s konkrétním typem agresivního chování na silnici vůči své osobě, a porovnává údaje z roku 2002 a z roku 2011. Z grafu je na první pohled patrný významný pokles přímého setkání řidičů s agresivním chováním ze strany ostatních řidičů a rovněž posun ve formách nejčastěji se vyskytujících projevů agresivity na silnici.

Nejčastějším typem agresivního chování, kterému byli dotazovaní řidiči v poslední vlně průzkumu vystaveni, je **agresivní blikání nebo svícení**. **60 % řidičů** uvedlo, že se setkala s tímto typem agresivního chování, **v roce 2002** bylo tomuto typu agresivního chování vystaveno nepatrně větší množství **řidičů - 66 %**.

Dalším velmi častým typem agresivního chování jsou **agresivní či obscénní gesta**. U tohoto typu chování došlo oproti roku 2002 k podstatnému poklesu. Zatímco v roce 2002 zmínilo 82 % řidičů, že byli vystaveni tomuto typu agresivního chování, letos tomu bylo už „pouze“ u 54 % řidičů.

Velmi významný pokles projevu agresivního chování byl zaznamenán **také u slovních napadení a v úmyslném bránění v jízdě**. Zde došlo oproti roku 2002 k opravdu výraznému pozitivnímu posunu a podíl řidičů, kteří se s tímto typem jednání přímo setkali, se výrazně snížil.

Nedošlo bohužel ke snížení u fyzických útoků nebo pokusů o fyzický útok a výsledky dokonce naznačují drobný nárůst. Je však třeba zdůraznit, že tento rozdíl je menší než statistická chyba a nedá se tedy hovořit o reálném zvýšení. Jsme naopak rádi, že v letošním průzkumu nikdo spontánně nezmínil ohrožení střelnou zbraní, což se nám v roce 2002 ve dvou případech stalo. Bohužel to však přesto neznamená, že se tento jev na našich silnicích již vůbec nemůže vyskytovat.

Zajímavé je porovnání těchto typů agresivního chování i mezi muži a ženami, různými věkovými skupinami, či v rámci regionů.

Téměř o 10 % více mužů než žen uvedlo, že byli vystaveni **slovnímu napadení** (např. zastavení a diskutování o něčem). Tento jev je nejspíše způsoben kombinací různých faktorů - například tím, že se ženy do

podobných ostrých konfliktů raději nepouštět a zastavit se nenechají a doufejme, že na to má vliv i skutečnost, že silniční agresor je mimo svůj vůz přece jen gentleman, který nemá zapotřebí rvát na ženu na veřejnosti, a to i v případech, kdy k tomu má oprávněný důvod.

Naopak **agresivním nebo obscénním gestům** bylo vystaveno 54 % našich respondentů, a to ve stejné míře mužů i žen. Tento typ agresivního chování se v četnosti výskytu umístil hned na druhém místě za **agresivním blikáním či svícením**, kterému bylo vystaveno o 5 % více žen. Vysoký výskyt těchto dvou typů agrese na silnici je jistě daný i tím, že jde o poměrně nenáročný způsob, jak uvolnit emoce. Další nepoměr mezi muži a ženami, a to opět 10 %, se vyskytl u **úmyslného bránění v jízdě, nebo zastavení**. Tomuto typu agresivního chování bylo podrobeno daleko méně žen. Do jaké míry je tento výsledek ovlivněn dravějším a rychlejším způsobem jízdy mužů, který může ostatní řidiče k podobnému chování provokovat, můžeme pouze spekulovat. V ostatních případech se výsledky mezi muži a ženami příliš neliší. Pro podrobnější náhled slouží tabulka níže.

Jakému typu agresivního chování ze strany řidičů jste byl v posledních 12 měsících podroben?

Hodnoty v %	Total	Muži	Ženy
n=	282	168	114
Slovní napadení (např. zastavení a diskotování o něčem)	28	32	22
Agresivní nebo obscénní gesta	54	54	54
Fyzické útoky nebo pokusy o fyzický útok	7	8	6
Úmyslné bránění v jízdě, nebo zastavení	31	35	25
Agresivní pronásledování (nalepení těsně za zád' auta)	44	45	43
Agresivní blikání nebo svícení	60	58	63
Další	7	5	11
Neví / Odmítl(a) odpověď	0	0	1

Rozdíly mezi zaznamenáním určitých typů agresivního chování se vyskytly i mezi řidiči různého věku. Byli dotazováni řidiči ve věku od 18 let, a ti byli dále rozděleni do čtyř věkových skupin. Nejmladší skupinu tvořili řidiči ve věku 18 – 24 let, druhou skupinu řidiči ve věku 25- 34 let, třetí skupinu řidiči ve věku 35- 44 let a do nejstarší skupiny byli zařazeni řidiči starší 45 let.

Na otázku, zda se řidič v posledních 12 měsících stal terčem agresivního chování ostatních řidičů, odpověděli v 70 % řidiči ve věku 18 – 24 let záporně. Starší řidiči záporné odpovědi uvedli pouze v 50 %. Konkrétní otázky o typu agresivity byly pak podávány pouze řidičům, kteří uvedli, že se s agresivním chováním ze strany ostatních řidičů setkali.

Lidé starší 45 let uvedli v 58 %, že se setkali s **agresivními nebo obscénními gesty**. Naopak řidiči ve věku 18 – 24 let tento problém uváděli s četností o 10 % méně. Opačné výsledky byly zjištěny u **agresivního**

pronásledování (nalepení těsně na zad' auta). S tímto problémem se naopak setkalo daleko více mladších řidičů než starších. Rozdíl mezi nejmladší a nejstarší skupinou je 37 %. Zda tato skutečnost koresponduje s pomalou jízdou mladších řidičů, je velmi sporné, protože z jiných průzkumů vyplývá, že právě u této věkové skupiny nebývá pomalá jízda právě největším problémem. V těchto výsledcích se může promítat citlivost řidičů různého věku k jednotlivým typům chování. Starší lidé mohou být více citliví na přehnanou urážlivou gestikulaci, zatímco mladší (a ve většině případů i méně zkušené) řidiče více znervózňuje omezení jejich možnosti rychlé reakce. Možným hypotetickým vysvětlením je i to, že mladší řidiči mají větší tendenci se držet v levém jízdním pruhu víceproudých silnic, kde se s tímto jevem setkávají přirozeně častěji.

Rozdíly v četnosti zaznamenání agresivního chování se objevují i mezi jednotlivými regiony. Následující tabulka uvádí v procentech přehled řidičů podle regionu, kteří se v posledních 12 měsících stali terčem agresivního chování ostatních řidičů.

V posledních 12 měsících jsem se stal terčem agresivního chování ostatních řidičů

Hodnoty v %	Total	Praha	Střední Čechy	Jihozápad	Severozápad	Severovýchod	Jihovýchod	Střední Morava	Ostravsko
n=	615	56	66	76	70	99	88	75	85
zcela souhlasím	12	9	8	8	24	5	14	9	18
spíše souhlasím	34	41	38	24	33	33	34	37	35
spíše nesouhlasím	40	37	49	55	28	46	34	34	34
zcela nesouhlasím	14	14	6	10	14	17	17	16	13
nevím/ odmítnutá odpověď	1	0	0	3	0	0	1	3	0

Považují svou jízdu řidiči za agresivní?

Výše zmíněné výsledky ukazovaly, jak vnímají řidiči jednotlivé projevy agresivity vůči své osobě, jakým typům a v jaké míře byli řidiči vystaveni agresivnímu chování. V našem průzkumu jsme se ovšem ptali i na to, jak se chovají respondenti – řidiči vůči ostatním řidičům a zda na projevy agresivního chování reagují rovněž agresivně.

Necelá polovina řidičů (49 %) uvedla, že se za všech okolností na silnici snaží chovat slušně a ne agresivně. Dalších 38 % řidičů uvedlo, že agresivně nejezdí, ale když je někdo rozčílí, tak si jsou vědomi toho, že občas agresivně reagují.

Celých 13 % dotázaných řidičů uvedlo, že agresivně nejezdí, ale na agresivní jednání reagují stejným způsobem, tedy agresivními projevy. Pouze 1 % řidičů uvedlo, že si jsou vědomi toho, že jezdí značně agresivně. Přesto, že představa, kterou máme o svém způsobu řízení, může být velmi vzdálená realitě, zjištění, že agresivní chování za volantem není něco, čím bychom se měli chlubit, je velmi pozitivním výsledkem.

I v těchto výsledcích se projevují výrazné rozdíly mezi sebehodnocením žen a mužů. To, že za všech okolností se na silnici snaží chovat slušně a ne agresivně, uvedlo 71 % žen. U mužů to bylo pouze 35 %.

K agresivní jízdě se nepřiznala žádná žena a muži se za agresivního označili v 1, 6 %. Vyšší podíl řidičů, kteří odpověděli, že si jsou vědomi, že jezdí značně agresivně, se objevil mezi řidiči věkové skupiny 18 – 24 let.

Hodnoty v %	Total	Muži	Ženy	18-24	25-34	35-44	45 a více
n=	615	378	236	52	162	130	272
Jsem si vědom toho, že jezdím značně agresivně	1	2	0	2	1	1	1
Agresivně nejedním, ale na agresivní jednání reaguji stejným způsobem	13	19	4	27	13	13	10
Nejezdím agresivně, ale když mě někdo rozčílí, jsem si vědom toho, že občas agresivně reaguji	38	45	25	31	40	41	36
Za všech okolností se na silnici snažím chovat slušně a ne agresivně	49	35	71	40	46	45	54

Co řidiče rozčiluje na stylu jízdy ostatních řidičů?

Vedle zjišťování konkrétních zkušeností řidičů s projevy agresivního chování ze strany ostatních řidičů na silnici obsahuje průzkum detailní rozbor širokého spektra dopravních situací a chování na silnici, se kterými se řidiči mohou setkat a setkávají, a zjišťuje, do jaké míry dané chování na silnici řidičům vadí.

Při hodnocení jednotlivých projevů měli respondenti k dispozici škálu, na které mohli odstupňovat míru svého rozčilení v závislosti na různých projevech chování ostatních řidičů na silnici. Škála byla třístupňová: velmi rozčiluje, mírně rozčiluje, vůbec nerozčiluje.

Z výsledků vyplývá, že řidičům nejvíce i v největší míře vadí manévry ostatních řidičů, které přímo nebezpečně ohrožují jejich vlastní reakce. Pokud druhý řidič jede příliš rychle či naopak příliš váhavě, vadí to ostatním řidičům daleko méně, než když musejí zrychleně reagovat na neočekávané klíčky či změny směru. Jev, který nejvíce řidičů označilo, že je velmi rozčiluje, je **změna jízdního pruhu bez použití blinkru**. Toto chování velmi rozčiluje 63 % řidičů a mírně 30 %. Vůbec nerozčiluje pouze 6 % řidičů. Mezi další silniční jevy, které řidičům ze strany ostatních účastníků silničního provozu vadí hodně, patří **ponechání rozsvícených dálkových světel při míjení s jinými auty či při jízdě těsně za jiným vozidlem, najetí do křižovatky, když je ucpaná, a tím bránění v jízdě řidičům v jiném směru, předjíždění kolony vozidel a zařazení se do ní vepředu**.

Naopak nejméně rozčiluje řidiče **zachování přehnaně zbytečně velkého odstupu od předchozího vozidla** (pokud auta jedou nebo stojí v koloně). Toto chování velmi rozčiluje pouze 15 % dotázaných a 44 % řidičů odpovědělo, že je nerozčiluje vůbec. Mezi další jevy, které řidiče nechávají chladnými je **předjíždění na dálnici při rychlosti přes 140 km/h nebo blikání v průběhu celého předjížděcího manévru**. Celých 41 % dotázaných řidičů uvedlo, že je u jiných řidičů vůbec nerozčiluje **používání mobilního telefonu za jízdy**.

Pro podrobnější přehled uvádíme tabulku níže.

Hodnoty v % (Totály)	Velmi rozčiluje	Mírně rozčiluje	Vůbec nerozčiluje	Nevím / Odmítnuto
Změna jízdního pruhu bez použití blinkru	63	30	6	0
Ponechání rozsvícených dálkových světel při míjení se s jinými auty či při jízdě těsně za jiným vozidlem	60	33	6	0
Najetí do křižovatky když je ucpaná, a tím bránění v jízdě řidičům v jiném směru	50	38	11	1
Předjíždění kolony vozidel a zařazení se do ní vepředu	44	39	16	1
Předjíždění bezpečnostním pruhem (po krajnici) při náhlém snížení rychlosti	39	46	13	3
Zařazení se na poslední chvíli v případě, když se silnice zužuje	34	48	18	0
Zůstávání v levém jízdním pruhu tak dlouho, jak jen to je možné, a na poslední chvíli přejetí přes všechny pruhy na exit	34	47	15	3
Parkování v druhé řadě, přestože je v blízkosti volné místo pro zaparkování	27	48	23	2
Jízda uprostřed silnice v případě absence značení na vozovce, kdyby dotyčný zajel více vpravo, bylo by tam místo pro dvě auta	27	54	18	1
Blikání v průběhu celého předjížděcího manévru	26	30	40	3
Blikání světlů	26	43	29	1
Jízda levým pruhem na dálnici, přestože jsou pravé pruhy volné	24	40	32	3
Jízda levým jízdním pruhem, přestože pravý pruh je volný	22	45	32	1
Přejíždění bílých čar či prahů oddělujících sjezd/nájezd od vlastní dálnice při najíždění na dálnici / vyjíždění z dálnice	21	47	27	4
Váhavá a nervózní jízda	21	51	27	1
Předjíždění na dálnici při rychlosti přes 140 km/h	21	35	41	3
Parkování v druhé řadě, přestože v blízkosti není volné místo pro zaparkování	19	47	31	4
Pomalé rozjíždění, když se rozsvítí na semaforu zelená	18	43	37	2
Používání mobilního telefonu	18	40	41	2
Zachovávání přehnaně zbytečně velkého odstavu od předchozího vozidla (pokud auta jedou nebo stojí v koloně)	15	40	44	1

Doufejme a věrme, že společnost nevnímá agresivní jízdu za projev síly a odvahy řidiče, ale naopak jako bezohledné chování vůči okolí, které se velmi vzdaluje slušnému jednání. Vyjíždějme tedy na silnice s vědomím, že většina řidičů je slušných a ohleduplných a ta malá skupinka méně ohleduplných nám nestojí za rozčilování a zvyšování rizika na našich silnicích.